

**PREZES
URZĘDU OCHRONY**

Konkurencji i Konsumentów

Delegatura w Lublinie

**20-079 Lublin, ul. Dolna 3-go Maja 5
Tel. (0-81) 532-35-31, 532-54-48,
Fax (0-81) 532-08-26**

E-mail: lublin@uokik.gov.pl

Lublin, dnia 30 maja 2007r.

RLU –61-19/07/MW

DECYZJA RLU – 18/07

I. Na podstawie art.23 c ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. nr 244 poz.2080, zm. Dz.U. 2006 nr 15, poz.1119, Dz.U. nr 170, poz. 1217) oraz stosownie do art.28 ust.6 tej ustawy i §6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. nr 18 poz.172 ze zm.) w związku z treścią art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50 poz. 331), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Akademii Medycznej w L.

działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. nr 244 poz.2080, zm. Dz.U. 2006 nr 15, poz.1119, Dz.U. nr 170, poz. 1217) ,

bezprawne działania Akademii Medycznej w L., polegające na zamieszczeniu w stosowanym w obrocie z konsumentami wzorze „Umowy o warunkach odpłatności za studia” postanowień wzorca umowy o treści: „Wszystkie spory wynikające z niniejszej umowy, strony poddają rozstrzygnięciu sądów powszechnych właściwych dla siedziby Akademii”, które to postanowienie zostało wpisane do rejestru

postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ KPC i nakazuje się zaniechania jej stosowania.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej: Prezes Urzędu) w dniu 10 marca 2007r. wszczął postępowanie administracyjne przeciwko Akademii Medycznej w L. (zwanej dalej: Akademią), zarzucając w/w przedsiębiorcy stosowanie praktyki polegającej na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów, poprzez stosowanie w obrocie z konsumentami we wzorach „Umowy o warunkach odpłatności za studia w Akademii Medycznej w L” postanowienia wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ KPC tj. praktyki opisanej art. 23 a ust.1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej dalej: ustawą o ochronie (...)). Prezes Urzędu zakwestionował zapis wzorca umownego o treści: „Wszystkie spory wynikające z niniejszej umowy, strony poddają rozstrzygnięciu sądów powszechnych właściwych dla siedziby Akademii”, twierdząc, że jest on tożsamy z klauzulą wielokrotnie zakazaną i wpisaną do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, między innymi wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 16 listopada 2005r. sygn. akt. XVII AmC 91/04, nr wpisu 664 oraz wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24 kwietnia 2006r. sygn. akt. XVII AmC 107/04, nr wpisu 784.

Akademia Medyczna w L. pismem dnia 28.03.2007r. znak Rekt.025/43/07 ustosunkowała się do przedstawionych zarzutów twierdząc, że w jej ocenie kwestionowane postanowienie nie narusza zbiorowych interesów konsumentów opisanych w art. 23 a ust.2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, bowiem zapis ten pozostaje w zgodzie z art. 27 i 34 kpc. „W stanie faktycznym związanym z realizacją umowy o kształcenie, które odbywa się wyłącznie w L. – w siedzibie Akademii Medycznej nigdy nie mogłoby dojść do sytuacji w której konsument – student, pozywający Akademię, miałby możliwość wyboru innego niż sąd w L.- sądu miejscowo właściwego. Zarówno właściwość ogólna pozwanego jak i właściwość przemiana wynikająca z rodzaju powództwa o wykonanie umowy wskazują Sąd w L. jako właściwy miejscowo. W tej sytuacji nie można stwierdzić, że klauzula ta narusza rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie zawsze jest właściwy miejscowo do rozpoznania sprawy. Sąd w L. jest zawsze właściwy miejscowo do rozpoznania sprawy z powództwa konsumenta – studenta. Nie jest to więc praktyka naruszająca interes konsumenta” – wyjaśniła Akademia. Wyjaśnienia Akademii dotyczyły również braku zamieszczenia we wzorcu umowy wskazanych postanowień uchwały senatu nr LXXXIII/2006 dotyczących odpłatności za studia niestacjonarne. „Integralną częścią umowy jest całość w/w uchwały, która zgodnie z treścią umowy stanowi załącznik do umowy i wraz z zarządzeniem wykonawczym Rektora jest doręczana studentowi jako część umowy w momencie jej podpisywania”.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje:

Akademia Medyczna w L. jest uczelnią publiczną utworzoną mocą rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 października 1949 r. w sprawie założenia akademii lekarskich w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Lublinie, Łodzi i Wrocławiu (Dz.U. Nr 58 poz.450) ze zmianami wynikającymi z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 marca 1950r.w sprawie zmiany nazwy wyższych szkół akademickich podległych ministerstwu Zdrowia (Dz.U. Nr 9 poz.92) oraz ustawy z dnia 4 grudnia 2002r. o nadaniu Akademii Medycznej w L. nazwy „Akademia Medyczna imienia Prof. w L.” (Dz.U. z 2003r. Nr 17 poz.151).

Akademia posiada osobowość prawną, a jej siedzibą jest L.

Akademia działa na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.,U. Nr 164 poz. 1365 ze zm.) oraz Statutu uchwalonego Uchwałą Nr LXXX/2006r. Senatu Akademii Medycznej w L. z dnia 28 czerwca 2006r. w sprawie uchwalenia Statutu Akademii Medycznej w L. Uchwała ta weszła w życie z dniem 1 września 2006r. Statutowym celem Akademii jest przede wszystkim kształcenie studentów i doktorantów w zakresie nauk medycznych i farmaceutycznych w celu ich przygotowania do pracy zawodowej, naukowej i dydaktycznej.

Akademia pobiera opłaty za świadczone usługi edukacyjne związane z :

- kształceniem studentów na studiach niestacjonarnych oraz uczestników niestacjonarnych studiów doktoranckich;
- powtarzaniem określonych zajęć na studiach stacjonarnych oraz stacjonarnych studiach doktoranckich z powodu nie zadawalających wyników w nauce;
- prowadzeniem studiów w języku obcym;
- prowadzeniem zajęć nieobjętych planem studiów;
- prowadzeniem studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających.

Wysokość w/w opłat ustala Rektor Akademii na wniosek Rady Wydziału. Szczegółowe zasady pobierania tych opłat, w tym tryb i warunki zwalniania z tych opłat studentów lub doktorantów ustala Senat.

Akademia zawiera ze studentami oraz doktorantami pisemne umowy określające warunki odpłatności za studia.

Zasady pobierania opłat za świadczenia określa Uchwała Nr LXXXIII/2006 Senatu Akademii Medycznej w L. z dnia 28 czerwca 2006r. w sprawie zasad pobierania opłat za świadczone przez AM w L. usługi edukacyjne, która stanowi, zgodnie z § 4 załącznik Nr 1 do umowy.

Zarządzenie Nr 52/2006 Rektora Akademii Medycznej w L. z dnia 28 czerwca 2006r. określa wysokość opłat za świadczone przez Akademię Medyczną usługi edukacyjne. Nadto, w Akademii obowiązuje Regulamin Studiów w AM Nr LXII/2006 uchwalony przez Senat w dniu 20 kwietnia 2006r. który stanowi, zgodnie z § 4.1 załącznik Nr 2 do umowy.

Bezsporne jest, że Akademia opracowuje i przedstawia studentom – konsumentom wzorce umowne – w rozumieniu art. 384 § 1 KC, które doręczone są studentom przy zawarciu umowy. W Akademii Medycznej w L. obowiązuje jednolity wzorzec umowy dla studentów niestacjonarnych wszystkich Wydziałów Akademii w L.

Bezsporny jest również fakt, że w przedstawionym wzorcu umownym zamieszczono zapis § 8 pkt.3 o treści: „Wszystkie spory wynikające z niniejszej umowy, strony poddają rozstrzygnięciu sądów powszechnych właściwych dla siedziby Akademii”.

Jednocześnie Prezes Urzędu ustalił, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie , Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 11 maja 2006r. sygn. akt. XVII AmC 176/05 zapis o treści :” W przypadku nie dojścia przez strony do porozumienia

sądem właściwym do rozstrzygania wszelkich sporów będzie Sąd właściwy Uniwersyteckiej Szkoły Kształcenia Indywidualnego” stanowi klauzulę abuzywną i z tego tytułu wpisany został do rejestru o którym mowa w art. 479⁴⁵ KPC w dniu 3 sierpnia 2006r. pod nr 801 .

Prezes Urzędu zaważył, co następuje:

Akademii Medycznej w L. postawiony został zarzut stosowania praktyki, polegającej na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów, poprzez stosowanie w obrocie z konsumentami we wzorach „Umowy o warunkach odpłatności za studia w Akademii Medycznej w L” postanowień wzorca umownego, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ KPC tj. praktyki opisanej art. 23 a ust.2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

W toku postępowania dowodowego z dniem 21 kwietnia 2007r. uchylona została ustawa z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji konsumentów, na podstawie której wszczęto w/w postępowanie administracyjne. Miejsce jej zastąpiła ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U Nr 50 poz. 331). Przepisy przejściowe w art. 131 nowej ustawy stanowią, że do postępowań wszczętych na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów i nie zakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Stąd, dla oceny stanu faktycznego w niniejszej sprawie bezpośrednie zastosowanie ma art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów, stanowiący materialnoprawną podstawę prowadzonego postępowania.

Treść art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U.2005 Nr 244 poz. 2080 z późn. zm.) wskazuje, że jej przepisy mają zastosowanie wyłącznie do ochrony przedsiębiorców i konsumentów, podejmowanej w interesie publicznym. Zatem warunkiem koniecznym do uruchomienia interesów określonych w ustawie jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców naruszają jego przepisy i jednocześnie stanowią zagrożenie dla interesu publicznego lub też naruszają ten interes.

W związku z zarzutem postawionym Akademii, stwierdzić należy, że wzorce umowne przez nią stosowane mają zastosowanie przy zawieraniu – wymaganych prawem- umów ze studentami. Dotyczą one zatem obecnych i wszystkich potencjalnych-przyszłych studentów Akademii, co oznacza, że wzorce umowne mogą mieć zastosowanie do nieokreślonego z góry kręgu adresatów. Zatem postępowanie niniejsze prowadzone było w interesie publicznym.

Art.23 a ust.1 ustawy stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawnie działanie przedsiębiorcy. Za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu Postępowania Cywilnego, naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej

konkurencji, godzące w zbiorowe interesy konsumentów (ust.2). Ust. 2 tego przepisu wylicza określone co do nazwy czyny, stanowiące przykładowy katalog praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przy czym katalog ten nie jest zamknięty.

Pomiędzy ust. 1 i 2 art. 23 a ustawy o ochronie (...) istnieje ścisły związek polegający na tym, że ust. 2 uszczegóławia niektóre przypadki naruszania interesu konsumenta, co nie oznacza wcale, że dla stwierdzenia niedozwolonej praktyki wystarczy spełnienie hipotezy tego przepisu. Przesłanki praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zawarte są bowiem w ust.1 i każdorazowo muszą zaistnieć. Skoro tak, to w analizowanym stanie faktycznym, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów można uznać tylko takiego rodzaju zachowanie, które wyczerpuje również znamiona określone w ust. 1 art. 23 a ustawy o ochronie (...) tj.:

- niedozwoloną praktykę stosuje przedsiębiorca – w rozumieniu art. 4 pkt.1 ustawy o ochronie (...);
- działania przedsiębiorcy są bezprawne.
- praktyka godzi w zbiorowe interesy konsumentów,

Art. 4 ust. 1 ustawy o ochronie (...) stanowi, że przez „przedsiębiorcę” rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 listopada 1999r Prawo działalności gospodarczej (Dz.U.1999 Nr 101 poz.1178 ze zm.) a także m.in: osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 66 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2004r.Nr 173 , poz.1808) ustawa z dnia 19 listopada 1999r. Prawo działalności gospodarczej straciła moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2004r. Nr 173 , poz. 1807 ze zm.). z kolei przepis art. 86 tej ustawy stanowi, że ilekroć w obowiązujących przepisach jest mowa o przepisach ustawy z dnia 19 listopada 1999r. – Prawo działalności Gospodarczej, należy przez to rozumieć właściwe przepisy ustawy o swobodzie działalności Gospodarczej. Przedsiębiorca w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej jest osoba fizyczna , osoba prawa i jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną.

Z uwagi na powyższe, dokonując analizy celu prowadzonej działalności uznać należy, że Akademia Medyczna w L. prowadzi działalność o charakterze publicznym. Celem i przedmiotem działania Akademii jest świadczenie usług edukacyjnych, zaś działalność ta w odniesieniu do wymienionego na wstępie zakresu działalności ma charakter odpłatny. W ocenie Prezesa Urzędu, przedmiotem działania Akademii w zakresie prowadzonych studiów niestacjonarnych, doktoranckich jest świadczenie usług edukacyjnych z jednoczesnym zapewnieniem sobie zysku z tego tytułu. Zatem, Akademia w tym zakresie prowadzi działalność zbliżoną do działalności gospodarczej, funkcjonuje na rynku w sposób zarobkowy z nastawieniem na wypracowanie zysku. Cechy te przesądzają, w ocenie Prezesa Urzędu, o tym, że Akademia posiada status przedsiębiorcy nie w sensie *stricto*, to jest tych do których wprost stosuje się przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, ale należy do kategorii przedsiębiorców sensu *largo*, tj. do definicji rozszerzonej obejmującej „osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę

organizacyjną nie mającej osobowości prawnej, organizująca lub świadcząca usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej.

Bezprawność tradycyjnie ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym. Pojęcie *porządek prawny* obejmuje nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej, a także nakazy i zakazy wynikające z norm moralnych i obyczajowych określonych jako *zasady współżycia społecznego*.

Bezprawność jest kategorią obiektywną. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga kwestia, czy czyn sprawcy był zgodny czy też niezgodny z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. Źródłem tych zasad są:

- normy prawa powszechnie obowiązującego – jako reguły postępowania wyznaczone przez nakazy i zakazy wynikające z norm prawa pozytywnego, w szczególności prawa cywilnego, karnego, administracyjnego, pracy, finansowego, ustaw i aktów prawnych regulujących poszczególne dziedziny gospodarki, itp.,
- nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego (dobre obyczaje) – *Komentarz do Kodeksu Cywilnego Gerard Bieniek Lex Polonica Prima*.

O bezprawności działania decyduje całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego – uzasadnienie do I PKN 267/2001 wyrok Sądu Najwyższego Izba Administracyjna – *Lex Polonica Prima*.

Sąd Najwyższy wskazał, że o bezprawności działania można mówić wówczas, gdy nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności usprawiedliwiających określone działanie. Okolicznościami tymi są:

- działanie w ramach porządku prawnego, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy,
- wykonywanie prawa podmiotowego,
- zgoda pokrzywdzonego,
- działanie w obronie uzasadnionego interesu (*wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.10.1989r. IICR 419/89 OSP 1990/11-12 poz.377*).

Z treści art.479⁴² KPC wynika, że Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w razie uwzględnienia powództwa o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w sentencji wyroku przytacza treść postanowienia wzorca uznanych za niedozwolone i zakazuje ich stosowania. Z brzmienia art.479⁴³ KPC wynika również, że wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art.479⁴⁵§2 KPC.

Stanowisko Prezesa Urzędu zostało poparte orzecznictwem SOKiK. Z wyroku SOKiK z dnia 25 marca 2004r. – sygn. akt. XVII AmA 51/03 wynika, że wprowadzenie przez przedsiębiorcę do obrotu wzorca umownego zawierającego postanowienia o treści już wpisanej do rejestru klauzul abuzywnych stanowi przesłankę uznania bezprawności działania tego przedsiębiorcy, o czym stanowi art.23a ust.1 ustawy.

Oznacza to, że bezprawnym jest stosowanie w obrocie z konsumentami postanowień, które zostały wpisane do rejestru, nawet jeżeli postanowienia te stosują przedsiębiorcy nie pozwani w procesie przez SOKiK na podstawie art.479³⁶⁻⁴⁵KPC.

Kwestia rozszerzonej prawomocności wyroku SOKiK na podstawie którego dokonany jest wpis postanowienia do rejestru, o którym mowa w art.479⁴⁵ KPC została

ostatecznie rozstrzygnięta w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006r. w sprawie o sygn. akt. III SZP 3/06. W ślad za tym należy przyjąć, że orzeczenie sądu w danej sprawie ma skutek również wobec osób trzecich, czyli w przypadku, gdy zakazana jest już jedna klauzula jako niezgodna z prawem, a w obrocie gospodarczym w stosunku do konsumentów funkcjonuje zapis o treści analogicznej jak ten w klauzuli zakazanej, celowe jest uznanie, że treść zapisu stosowana wobec konsumentów innych aniżeli ci dotknięci zapisem już zakazanym. Stanowi to o bezprawności takiego działania i równocześnie stanowić może praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której stanowi art.23a ust.2 w postaci stosowania klauzul umownych wpisanych do rejestru klauzul uznanych za niedozwolone. Nie jest przy tym konieczne by treść badanego postanowienia wzorca umowy była literalnie identyczna jak treść postanowienia wpisanego do rejestru, by mogło korzystać z rozszerzonej prawomocności.

Zatem, dla stwierdzenia stosowania praktyki, polegającej na bezprawnym naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień umowy uznanych za niedozwolone, konieczne jest wykazanie, że stosowane przez przedsiębiorcę w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umownego są tożsame z wpisem do rejestru postanowienia wzorca umowy uznanego za niedozwolony dokonany przez Prezesa UOKiK na mocy stosownego orzeczenia Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów .

Prezes Urzędu zakwestionował zapis § 8. 2. wzorca umownego o treści: „Wszystkie spory wynikające z niniejszej umowy, strony poddają rozstrzygnięciu sądów powszechnych właściwych dla siedziby Akademii”.

W ocenie Prezesa Urzędu treść zakwestionowanego postanowienia wzorca umownego jest tożsama z zapisem o treści : „W przypadku nie dojścia przez strony do porozumienia sądem właściwym do rozstrzygnięcia wszelkich sporów będzie Sąd właściwy Uniwersyteckiej Szkoły Kształcenia Indywidualnego”, który to zapis na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 11 maja 2006r. sygn. akt. XVII AmC 176/05 stanowi klauzulę abuzywną i z tego tytułu wpisany został do rejestru o którym mowa w art. 479⁴⁵ KPC w dniu 3 sierpnia 2006r. pod nr 801 oraz jest tożsama z zapisem o treści : „Za sąd właściwy do rozpoznania spraw spornych strony uznają Sąd miejscowo właściwy dla Impuls School”, który to zapis na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 16 grudnia 2004r. sygn. akt. XVII AmC 19/04 stanowi klauzulę abuzywną i z tego tytułu wpisany został do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ KPC w dniu 3 sierpnia 2006r. pod nr 388.

Dodać należy, że w/w wyroki zapadły w stanach faktycznych dotyczących działalności szkół, a więc w stanie faktycznym najbardziej zbliżonym do rozpatrywanego w niniejszej sprawie.

Wykazano zatem, że Akademia stosuje postanowienia wzorca umownego uznanego za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu Postępowania Cywilnego, a zatem, że działanie Akademii ma charakter bezprawny.

Przesłanka naruszenia zbiorowych interesów konsumentów jest spełniona, gdy działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów jako

zbiorowości. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów chroni interesy ogółu konsumentów, czyli nieograniczonej liczby podmiotów, których nie da się zidentyfikować. Interes konsumentów jest zjawiskiem o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym.

Na wstępie rozstrzygnąć należy, czy student, z którym Akademia podpisuje „Umowę o warunkach odpłatności za studia w Akademii Medycznej im. Prof. Feliksa Skubiszewskiego w Lublinie” posiada przymiot konsumenta, bowiem to jego interesy podlegają ochronie w trybie art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...). Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w art. 4 pkt.11 odwołuje się do definicji „konsumenta” w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. kodeks cywilny(Dz.U. Nr 16 poz. 93 z późn zm.). Zgodnie z treścią art. 22 ¹ KC „ za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową” . W świetle w/w regulacji, w ocenie Prezesa Urzędu nie ulega wątpliwości, że student jako osoba fizyczna zawierająca z uczelnią umowę cywilnoprawną o świadczenie usług edukacyjnych posiada przymiot konsumenta.

W ocenie Prezesa Urzędu zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje w sposób jednoznaczny, że działania przedsiębiorcy, polegające na stosowaniu postanowień wzorca umownego wpisanego do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, wyczerpują przesłanki praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określone w art. 23 a ust. 2 ustawy i w tym zakresie nie podziela on przeciwnej argumentacji przedstawionej przez Akademię.

Prezes Urzędu wykazał, że zapis o treści: „Wszystkie spory wynikające z niniejszej umowy, strony poddają rozstrzygnięciu sądów powszechnych właściwych dla siedziby Akademii” jest tożsamy z treścią postanowienia, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479 ⁴⁵ KPC i uznane za niedozwolone do stosowania w obrocie z konsumentami. Dokonując oceny, że działanie opisane wyżej narusza zbiorowe interesy konsumentów odnieść się należy do treści przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, określających właściwość miejscową, w tym właściwość ogólną, przemianą i wyłączną.

Wg art. 27 kpc określającego właściwość miejscową ogólną powództwo wytacza się przed sąd I instancji, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania, zaś powództwo przeciwko osobie prawnej wytacza się według miejsca jej siedziby- art. 30 kpc.

Zgodnie z treścią art. 34 kpc powództwo o ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, jak też odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy można wytoczyć przed sąd miejsca jej wykonania. W razie wątpliwości miejsce to powinno być stwierdzone dokumentem.

Przepisy te umożliwiają powodowi dokonanie wyboru pomiędzy sądem właściwości ogólnej, a innym sądem oznaczonym w tych przepisach. Nie jest zatem dopuszczalne narzucenie właściwości przemiennej przez jedną ze stron umowy, a jedynie następczy jej wybór w chwili powstania roszczenia wynikającego z umowy.

Art. 46 kpc przewiduje możliwość zawarcia tzw. klauzuli prorogacyjnej. Zgodnie z jej treścią, strony mogą umówić się na piśmie o poddanie sądowi pierwszej instancji, który według ustawy nie jest miejscowo właściwy, sporu już wynikłego lub sporów mogących powstać w przyszłości z oznaczonego stosunku prawnego. Sąd ten, jeżeli strony nie postanowiły inaczej, będzie wówczas wyłącznie właściwy. Skuteczność

takiej umowy zależy od zgodnego wyrażenia woli stron, poprzez zawarcie stosownej umowy prorogacyjnej, określonej w art. 46 kpc.

Wzorzec umowny stosowany przez Akademię już z samej istoty wzorca umownego nie może być poczytywany za uzgodniony indywidualnie w myśl art. 46 kpc. Zawiera on bowiem zbiór gotowych i opracowanych przez Akademię postanowień, na treść których student nie miał żadnego potencjalnego ani rzeczywistego wpływu.

Zapis wzorca umownego o kwestionowanej treści wskazuje jako jedyny sąd właściwy do rozpatrywania sporów sąd właściwy ze względu na siedzibę Akademii.

Powództwo wytoczone przez konsumenta przeciwko Akademii, zgodnie z przepisami przytoczonymi wyżej, rozpatrywać może sąd właściwy dla siedziby Akademii – według właściwości ogólnej lub sąd wykonania umowy – wg właściwości przemiennej. Z kolei powództwo Akademii przeciwko konsumentowi powinno być rozpatrzone przez sąd, w którego okręgu student ma miejsce zamieszkania lub też przed sąd miejsca wykonania umowy – określone zgodnie z art. 454 kc.

Jak wynika z powyższego, nie w każdym przypadku sądem właściwym będzie sąd właściwy dla siedziby Akademii. Stwierdzić zatem należy, że kwestionowany zapis narusza interes konsumentów – studentów, bowiem stosowane przez Akademię postanowienie ogranicza konsumentom drogę do sądu, poprzez ograniczenie dyspozytywności przepisów określających właściwość miejscową. Zważyć przy tym należy, że ustawodawca nie wyłączył ze stosowania w obrocie z konsumentami właściwości przemiennej a w okolicznościach sprawy możliwość jej zastosowania przez konsumenta została ograniczona.

Prezes Urzędu nie może podzielić argumentacji Akademii, że skoro siedzibą Akademii jest miasto L, to właściwość sądu do rozpatrywania sporu miejscowa ogólna jest zawsze taka sama jak właściwość przemiennej, a więc Studenci muszą liczyć się zawsze z tym, że zostaną pozwani przed sąd w L.

Działania podejmowane przez Prezesa Urzędu w niniejszej sprawie na podstawie art.23 a ust.1 i 2 ustawy o ochronie (...) mają na celu administracyjną, abstrakcyjną kontrolę klauzul abuzywnych stosowanych przez przedsiębiorców. Działania udowodnione Akademii godząca w konsumenckie prawa nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować również z uwagi na to, że naganna praktyka polega zarówno na naruszeniu jak i na zagrożeniu interesów studentów w przyszłości. Ponieważ istotą i celem podjętej kontroli jest, w razie potwierdzenia postawionego zarzutu, zapobieżenie i wyeliminowanie z obrotu postanowień bezprawnych, tak by nie zagrażały interesom konsumentów w przyszłości – ocena naruszenia jak i zagrożenia interesów konsumentów nie dotyczy konkretnych stanów faktycznych w stosunkach pomiędzy Akademią a studentem. Abstrakcyjność dokonywanej kontroli powoduje, że ocena uwzględniać musi wszelkie stany faktyczne, również ich ewentualną zmianę w przyszłości skutkującą tym, że sąd właściwy według zakwestionowanego postanowienia nie zawsze będzie sądem właściwym z ustawy.

Wykazano zatem, że kwestionowane postanowienie wzorca umownego narusza interes studenta, konsumenta - strony umowy z Akademią

Skoro wzorzec umowny, w którym znajduje się zakwestionowane postanowienie skierowany jest do z góry nieokreślonej liczby konsumentów, to naruszenie dotyczy również z góry nieokreślonej liczby konsumentów. Krąg osób, który został już dotknięty stosowaną praktyką i który taką praktyką może zostać dotknięty jest

nieograniczony, niemożliwy z góry do określenia ani zidentyfikowania, a tym samym spełnia warunki zbiorowego interesu konsumentów.

Zatem, spełniona została w okolicznościach sprawy przesłanka naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Stąd, w opinii Prezesa Urzędu, zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje w sposób jednoznaczny, że działania Akademii w zakresie przedstawionego mu zarzutów wyczerpują przesłanki praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określone w art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy.

Organ antymonopolowy informuje również, że przyjął i uznał za wyczerpujące wyjaśnienia Akademii w zakresie ewentualnego braku zamieszczenia we wzorcu Umowy postanowień dotyczących istotnych warunków odpłatności – stosownie do art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym.

Z uwagi na powyższe sentencja decyzji jest uzasadniona.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie (...), w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. od decyzji Prezesa przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie.

Otrzymuje :

1/

Z upoważnienia Prezesa UOKIK
Dyrektor Delegatury w L.
Ewa Wiszniowska